

Dym a zrkadlá

Smoke & Mirrors

20. 11. 2025 – 5. 4. 2026

Galéria mesta Bratislavy
Bratislava City Gallery

Pálffyho palác
Pálffy Palace

www.gmb.sk

Kurátorka
Curator
Mira Keratová

Autorstvo
Artists

Anna Daučíková, Lucia Dovičáková, Jan Durina, Andrej Dúbravský, Ľubomír Ďurček, Fvck Kvlt, Jakub Huba, Oto Hudec, IKM / Inštitút konceptuálnej moci (Pavol Čejka, Jan Čumlivski, Juraj Horváth, Tomáš Klepoch), Denis Kozerawski, Norbert Kuki, Braňo Matis & kolektív Otvorená kultúra, Michal Moravčík, Ilona Németh, Lucia Nimcová & David Petráš, Tomáš Rafa, Ľubica Segečová, Erik Sikora, Rudolf Sikora, Ján Šicko, Michal Šumichrast, Lucia Tkáčová

Medzigeneračný výstavný projekt *Dym a zrkadlá* skúma možnosti ako prekonať zjednodušený čiernobiely politický výklad sveta a posunúť sa smerom ku komplexnejšiemu, nebinárnemu a inkluzívnemu mysleniu. V čase rastúcej polarizácie hľadá nové formy solidarity, pričom vychádza zo skúsenosti odporu kultúrneho sektora na Slovensku, ktorý v posledných dvoch rokoch čelí autoritárskej štátnej politike.

V centre verejného diskurzu stojí *antidemokratická propaganda*, ktorá metódou „rozdeliť a panovať“ manipuluje politickú realitu. Využíva pritom *vplyv technológií* a stratégie privlastňovania a skresľovania vybraných naratívov. Zameriava sa na témy vonkajšieho ohrozenia, ako sú vojenské konflikty alebo migrácia, a na odhaľovanie domnelých vnútorných nepriateľov medzi menšinami.

Rozdeľovanie spoločnosti prebieha najmä prostredníctvom *identitárnej politiky*, v súlade s aktuálnymi ultrakonzervatívnymi, nacionalistickými a postkapitalistickými tendenciami. Tieto pohľady sa obracajú k tradicionalistickým a predmoderným predstavám. Opierajú sa pritom o staré šovinistické a revizionistické presvedčenia o nadradenosti jednej skupiny ľudí nad inými. Sprevádzajú ich prejavy nacionalizmu, xenofóbie a diskriminácie.

V pozadí súčasne prebiehajú hlbkové *štrukturálne zmeny* spoločensko-ekonomického systému. *Nová distribúcia bohatstva*, namiesto „politiky budúcnosti pre všetkých“, vedie k prudkému rastu nerovnosti a budúcim autoritatívnym režimom v ére po umelej inteligencii.

Výstava *Dym a zrkadlá* prostredníctvom umeleckých prostriedkov a vizuálneho i nepojmového umenia zachytáva tri súčasné spoločenské obraty:

- *Ultrakonzervatívny kultúrny obrat* charakterizuje protirodová politika spojená s odmietaním rodovej rovnosti a identity. Zahŕňa aj takzvaný antiwokizmus zameraný proti politickej korektnosti a progresívnej („woke“) kultúre. Cez nové formy cenzúry a kultúrne vojny obnovuje staré patriarchálne postoje zdieľané s náboženskými fundamentalistami.
- *Fašisticko-nativistický obrat* sa vyznačuje nesolidárnou rétorikou voči prisťahovalcom alebo vylúčeným komunitám. Popiera internacionalizmus a spoluprácu medzinárodných iniciatív či inštitúcií, a naopak, presadzuje etnickú uzavretosť. Kladie dôraz na národnú suverenitu, ktorá je ale vytrhnutá z kontextu a napojená na nábožensko-nacionalistické mýty.

- *Postkapitalisticko-antiglobalistický ekonomický obrat* znamená prechod od globálneho kapitalizmu k centralizovanému technofeudalizmu. Rozhodujúce už nie je súkromné vlastníctvo výrobných prostriedkov, ale kontrola dát a internetovej infraštruktúry technologickými korporáciami. Prináša to nebývalú koncentráciu politicko-ekonomickej moci, čo sa prirovnáva k nájomným vzťahom feudálnych vlastníkov pôdy. Nejde len o zmenu ekonomických štruktúr, ale celkovú premenu mocenských vzťahov a spoločenského usporiadania.

Výstava *Dym a zrkadlá* sa prostredníctvom systémovej analýzy snaží prispieť k diskusii o príčinách meniacich sa spoločenských pomerov a perspektívach nových spojeníeciev či možnostiach spoločenského zmiernu.

The intergenerational exhibition project *Smoke & Mirrors* explores the potential for moving beyond a simplified black and white political interpretation of the world towards a nuanced multi-dimensional, nonbinary, and inclusive way of thinking. At a time of increasing polarisation, it seeks new forms of solidarity, drawing on the current experience of resistance by the cultural sector in Slovakia against authoritarian cultural policies in the last two years.

At the centre of the changing public discourse stands an *antidemocratic propaganda* that via the method of “divide and rule” manipulates political reality. In doing so, it exploits the *impact of technology* and the strategies of appropriation and distortion of selected narratives. It focuses on themes of external threats, such as military conflicts or migration, and on exposing perceived internal enemies among minorities.

The division of society is primarily conducted through *identity politics* in line with the current ultra-conservative, nationalist, and post-capitalist tendencies. These views turn to traditionalist and pre-modern positions. They are based on old chauvinist and revisionist notions of the superiority of a select group of people over others, attitudes that are accompanied by expressions of nationalism, xenophobia, and discrimination.

Concurrently, profound *structural changes* to the socio-economic system are taking place in the background. *New wealth distribution*, instead of a “policy of the future for all”, leads to a sharp increase in inequality and future authoritarian regimes in the Post-Artificial Intelligence Era.

The exhibition *Smoke & Mirrors* uses artistic means and visual and non-lexical art to capture three current social turns:

- *Ultraconservative Cultural Turn* is defined by anti-gender politics associated with the rejection of gender equality and identity. It includes anti-wokism directed against political correctness and progressive (‘woke’) culture. Through new forms of censorship and culture wars, it restores old patriarchal positions shared with religious fundamentalists.
- *Fascist-Nativist Turn* deploys anti-solidarity political rhetoric towards immigrants or marginalized communities. It negates internationalism and cooperation among transnational initiatives and institutions, instead promoting ethnic insularity. It emphasises national sovereignty, but in a form that is taken out of context and linked to religious-nationalist myths.

- *Postcapitalist – Antiglobalist Economic Turn* represents a shift from global capitalism to centralised technofeudalism. It is no longer private ownership of the means of production that is decisive, but control of data and internet infrastructure by technology corporations. This results in an unprecedented concentration of political-economic power that has been likened to the tenancy relations of feudal landowners. It is not merely a change in economic structures, but a complete transformation of power relations and social order.

The exhibition *Smoke & Mirrors* employs systematic analysis to contribute to the discussion around the causes of changing social conditions and the prospects for new alliances and options for social reconciliation.

Text:
Mira Keratová

Vizuál výstavy
(na druhej strane):
Exhibition visual
(on the other side):
Tereza Maco & Jozef Sklenka

